

රසිනී රස මවන ඛස් මහිමය

5

‘ලේඛන ශෛලිය’ හෙවත් ‘ප්‍රකාශන විලාසය’ යනු ලේඛකයා සිය වාක් කෝෂයෙන් තෝරා ගන්නා වචන ගලපා සිය ලේඛනය ගොඩ නැගීමේ දී අනුගමනය කරන කාලය, තානය හා වාගලංකරණ ආදිය යි. ශාස්ත්‍රීය ලේඛනයක දී නිශ්චිතාර්ථවත්ව ද නිර්මාණාත්මක ලේඛනයේ දී භාවිකාර්ථවත්ව ද වචන සංකලනය කළ යුතු වෙයි. එමෙන් ම, තත්සම පද හෝ ඒවායේ තද්භව රූප හෝ විකල්ප වශයෙන් භාවිත කෙරේ.

වාග් විලාසය යනු ලේඛකයා ඔහුට ආවේණික වාක් කෝෂයෙන්, වර්ණනා කෙරෙන අවස්ථාවට යෝග්‍ය වචන තෝරා ගෙන සිය ලේඛනය ගොඩ නැගීම යි. එයින් ඔහුගේ ‘ලේඛන ශෛලිය’ එනම් ‘ප්‍රකාශන විලාසය’ ගොඩ නැගේ. මේ අනුව ප්‍රකාශන විලාසය හා වාග් විලාසය දෙක සෘජුව ම භාෂා භාවිතය සම්බන්ධ අංග වසයෙන් සැලකිය හැකි ය.

රචනා රීතිය යනු භාෂා භාවිතයේ දී විශිෂ්ට ලෙස කෙරෙන පද ගැළපීම යි. එය ලේඛකයාගේ වචන තෝරා ගැනීම හා වචන ගැළපීමත් කථන ක්‍රමයත් යන දෙකේ ම සංකලනයෙන් සකස් වන ප්‍රකාශන උපක්‍රමයකි. රචනා රීති විවිධ ය. වැඩි දෙනා සම්මත ලේඛන ව්‍යවහාරය අනුගමනය කරද්දී ඇතැමෙක් භාෂණ ව්‍යවහාරය අනුගමනය කරති. ඒ රීති දෙක ම සමකාලීන සිංහල ව්‍යවහාරය යටතට ගැනේ. ලේඛකයා ම එක් එක් වර්තයේ චිත්තස්වභාවය රූපණ/කථන මාර්ගයෙන් ඉදිරිපත් කිරීම ප්‍රබන්ධ සාහිත්‍යයේ දී සුලබව දක්නට ලැබේ. ඒ ඒ වර්ත ලවා ම එකී වර්තවල සිතුවිලි සමුදාය අනාවරණය කිරීම විඥානධාරා රීතිය යි. අතීතාවර්ජනය, ලියුම්, දිනපොත්, ඡායාරූප හා කැඩපත් පිළිබිඹු ආදිය මගින් ද ඇතැම් ලේඛකයෝ කතා ඉදිරිපත් කරති. සමහරු ‘ලේඛන ශෛලිය’ හැඳින්වීමට ද ‘රචනා රීතිය’ යන්න යොදති.

ලේඛකයාගේ භාෂා භාවිතය ප්‍රකාශන විලාසය හෙවත් ලේඛන ශෛලිය, වාග් විලාසය හා රචනා රීතිය යන තුනෙහි ම සම්මිශ්‍රණයකි. මේ පාඩම විවිධ ප්‍රකාශන විලාස, වාග් විලාස හා රචනා රීති පිළිබඳ විමසා බැලෙන්නකි.

පැරණි සිංහල සාහිත්‍යයේ විවිධ රචනා ශෛලි සඳහා නිදසුන් කිහිපයක් මතු දැක්වේ. කියවා තේරුම් ගැනීමට වඩා අසා රස විඳීමට යෝග්‍ය භාවිකාර්ථවත් රචනා විලාසයක් යොදා ගත් ආකාරය පන්සිය පනස් ජාතක පොතෙන් උපුටා ගැනුණු මහා කපි ජාතකයෙන් පැහැදිලි වෙයි.

යට ගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදන්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් දසරාජ ධර්මයෙන් රාජ්‍යය පරිපාලනය කරන කල්හි කසි දනව්වෙහි සී සා ජීවත් වන එක්තරා බමුණෙක් කුඹුරෙහි සී සා ගොත් ගේ මුදා හැර නියර කොටන්ට පටන් ගත්තේ ය. ගොත් තණ කා ගෙන යන්නාහු කැලෑ කා ගෙන යමින් කුමයෙන් මහ වනයට වන්නාහ. එතෙම ගොත් නැතක් වේලා නො දක්නේ ය. ඉක්බිති උදැල්ල තබාලා ඇවිත් ගොනුන් නො දැක මහත් දොම්නසට පැමිණ ඔවුන් සොයමින් වනයෙහි ඇත මැත ඇවිදින්නේ හිමවත් පෙදෙස හා ඒකාබද්ධ වූ වනයට වැද ආ අත් යන අත් නො දන්නේ සතියක් නිරාහාරයෙන් වල්මත්ව ඇවිද, එක් තිඹිරි රුකකට නැගී නො විලික්සුණු එල අනුභව කරනුයේ ඇඟ බල නැති වූයෙන් අතු අගින් ගිලී හිසට අත්තක් පමණ නැඹුරු ඇති ලෝඇඳිරි තරකය සේ බිහිසුණු සේ මහත් තරක ප්‍රපාතයෙක හුණුයේ ය. මොහු වැටුණු සදවසක් විවර ඉකුත් වූ කලට වානර ජන්මයෙක්හි ඉපිද බෝධි සත්ත්වයන් වහන්සේ නොයෙක් ඵලාඵල කමින් ඇවිදින්නේ එම අතු අගට පැමිණියේ අතිගම්භීර ප්‍රපාතයෙහි වැටී ක්ෂුද්‍රාවෙන් පෙළී කෙදිරිගාමින් හොත් පුරුෂයා දැක සිය දුකට වඩා මෙරමා දුක් ඉවසිය නො හෙන ඒ මහසත් තෙම නොයෙක් ජාතියෙහි පුරුදු කරුණාව මොහු කෙරෙහි බහා මතු බොහෝ සතුන් සසර මහා වළින් ගොඩ වන්ට පූර්ව නිමිත්ත පාතා සේ මිනිසෙකු විවර බර ඇති ගලක් ඉණ බැඳගෙන ගල් කුළෙක්හි සිට බිමට පැන නැවත උඩට පැන මෙපරිද්දෙන් අභ්‍යාස කොට ඵලෙස පුරුෂ ප්‍රමාණ වළට පැන ඒ පුරුෂයා ඇඟ වහවාගෙන වේග දනවා ගොඩට පැන විඩාව ගොස් එකියන පුරුෂයා කෙරෙහි නිස්සංකව උකුලෙහි ඉස තබා වැදහොත්තේ ය.

එසඳ ඒ කෙළෙහිගුණ නො දන්නාහු මිත්‍රද්‍රෝහී වූ පුරුෂ තෙම සිතනුයේ මම දවස් ගණනක් නිරාහාරයෙන් කිසි බලයක් නැතියෙමි. වනයෙහි ඵලාඵල කැමෙන් ශරීරයෙහි බල වඩාගත නො හැක්ක. මේ අසේව වැදහොත් වදුරා මරා මස් කොට අනුභව කිරීමෙන් ශරීරයන් පුෂ්ටි කොට ගෙන මෙයින් මාර්ගෝපකරණයකුත් සපයා ගනිමි. සිතා තම දෙමවුපියන් මරාත් සැප උපදවා ගත යුතු යයි සිතන සේ නුදුරෙන්ව තුබූ ගල්ලැල්ලක් ඇරගෙන බෝධිසත්ත්වයන් නිදමින් හොත්තවුන් මුදුනේ පහළේ ය. එවිට මහ බෝධිසත්ව තෙම උනන්දුව අතු අගකට පැන මේ කිමෙක්දෝ හෝ යි විමසනුයේ අන් කිසිවෙකු විසින් කළ දෙයක් නො වෙයි. මේ පවිටු තෙතැත්තවුන් ගෙන් ම විය යුතුය යි දැන “එම්බල මිත්‍ර ද්‍රෝහී වූ දෘෂ්ට බ්‍රාහ්මණය, තා දැන් ෂජ්ටි පුරුෂ මාන වූ වළකින් ගොඩ නැගිමි, තෝ දැන් ඊට වඩා ගැඹුරු මිත්‍ර ද්‍රෝහී නමැති වළෙක්හි වැටුණේ ය. තා කළ සේ නො යෙදෙයි” කියා ඕ හට නින්දා කොට ඉදින් මෙතන හැර පියා ගියෙමි නම් මෙතන සිංහ ව්‍යාඝ්‍රාදීන්ට ගොදුරු වෙමින් මියන්නේ ය. නැවත මාගේ කරුණාවට සුදුසු නො වන්නේ යයි සිතා “එම්බල පුරුෂය තා කෙරෙහි මම සැක ඇත්තෙමි. එබැවින් මම අතු අගින් අගට පැන තට මග පාමින් යෙමියි” කියා මොහු කැඳවා ගෙන වනයෙන් එළියට බහා මාවත සිටුවා නැවතත් ඇස වසා හුණු මස් වැදැල්ල අතින් ඔසවා ගෙන තුරු හිසින් තුරු හිසට පැන ගොස් තමන් වසන පර්වත ප්‍රාන්තයට ගොසින් වන්න. ඒ මිත්‍ර ද්‍රෝහී පුරුෂ තෙමේත් මහ බෝධිසත්ත්වයන් කෙරෙහි අපරාධ කොට එම පාපයෙන් ශ්වේතකුෂ්ඨ ගාතිව ක්ෂුද්‍රා පිපාසාවෙන් පීඩිත වූයේ එම ආත්මභාවයෙහි ම මනුෂ්‍ය ප්‍රේත වූයේ ය.

 මහා කපි ජාතකයේ අතිත කතාවේ කොටසක්

අර්ථයට වඩා ශබ්ද රසය මතු වන පරිදි සිදු කළ පද සංයෝජනයට නිදසුනක් වන ඡේදය සද්ධර්මරත්නාකරයෙන් උපුටා ගත්තකි:

“නානාවිධ විභග ගණයාගේ මධුර කුංකාර කුහකුහාරව ගුමුගුමාරවාදීන් කන්කලු වූ සුපුෂ්පිත වැකොඳ තමාලලතාදී ලතාකදම්බ වුම්බිත පාදපශ්‍රේණින් විසිතුරු වූ ලුම්බිනි වනෝද්‍යානයට වැද එහි නත් විසිතුරු බලන්නාහු විසිතුරු තුරග පොකුරු ලඹ දෙන සුවපත් විලිකුන් මියුරු අඹ සිඹ තුඩු තබා මධුර රස උරා බී මත්ව සන් දීදී කෙළනා රන් තිත් වෙහෙල් කැල දැක කෙකා සර නඟා රඟා බස්නා මත් මොනර කැලන්ගේ සඳැස් පිල් කැල් කැලුමෙන් එකලු වූ...”

 සද්ධර්මරත්නාකරය

සිංහල ගද්‍ය සාහිත්‍යය පිරිහෙමින් පැවැති මහනුවර අවධියෙහි ලේඛන හා කථන ව්‍යවහාරය මිශ්‍ර ලේඛන ව්‍යවහාරයක් භාවිතයට ගැනුණු ආකාරය හා සම්මත ලේඛන ව්‍යාකරණ රීති නො සලකා ඇති ආකාරය රාජාවලියෙන් හෙළි වෙයි.

“දෙවෙනි පැතිස්ස රජුගේ මල් රජ්ජුරුවන් ඉන්නා අවධියේ ම වැව් බදින්නට ගියාහ. වැව් බදිනා තැනට දෙවන පැතිස්ස රජුගේ කුමාරයා ගියාහ. ඒ කුමාරයාට රාජ්ජය හිමි කර දෙන්නට ඕනෑ නිසා එබිසව අඹ ගෙන්නවා සැලියක ලා මතුපිට විස යොදා තිබා සැලිය වැසුම් බැඳ ඇරියාහ. වැව බදිනා තැනට එවුවේ මක් නිසා ද කීවොත් පළමු සැලිය මුදා රජ්ජුරුවෝ කතී සිතා ඇරියාහ. පසුව කුමාරයාට දෙකිසි සිතා ඇරියාහ. ඒ සැලිය ගෙන වැව බදිනා තැනට ගොස් රජු සිටිනා තැන තිබුවේ ය. ළඟ සිටි කුමාරයා සැලිය කඩවැස්ම මුදවා මතුපිට තිබූ විස පෙවූ අඹය කමින් එවේලේ ම නැසුණේ ය. ”

 රාජාවලිය

මුද්‍රණ ශිල්පය පැමිණීමත් සමග පොත් පත් ප්‍රකාශනය ව්‍යාප්ත වේ. කියවනු ඇසීම වෙනුවට සමාජය ක්‍රමයෙන් කියවීමට හුරු වේ. පුස්තකවලට සීමා වූ පැරණි ගද්‍ය සාහිත්‍ය කෘති ද මුද්‍රණ ද්වාරයෙන් නිකුත් වේ. පුවත්පත් හා සඟරා ප්‍රකාශනයට පත් වේ. මෙතෙක් කියවනු අසා රස විඳීමට ගොඩ නැගුණු සාහිත්‍යය වින්දනාත්මකව කියවා රස විඳීමට උචිත භාෂා ශෛලියක් යොදා ගැනීමේ අභියෝගය මෙකල ලේඛකයන් හමුවේ පැවතිණි. ඒ සඳහා පැරණි සම්භාව්‍ය ගද්‍ය සාහිත්‍යය ඇසුරෙන් මිශ්‍ර සිංහල ලේඛන ශෛලියක් වෙත යොමු වන්නට දැරූ උත්සාහය පුවත්පත් ලිපිවලින් ද ප්‍රකට වේ.

“මේ සඟරාවේ ප්‍රධාන අදහස නම් උපදේශයෙන් පමණක් නො ව ආදර්ශයෙන් ද ශිෂ්ටාචාර ගුණය වර්ධනය කරවීම වේ. ශිෂ්ටාචාර ගුණය සමග සාමග්‍රය ද එයින් වර්ගෝන්නතිය ද වැඩේමැයි. ඒ පිණිස ඥාන ප්‍රබෝධයට හේතු වේ. එහෙයින් ඥාන ප්‍රබෝධයට හේතු වූ නානාවිධ ශාස්ත්‍රයන් සම්බන්ධ වූ ප්‍රයෝජනවත් වාක්‍යයන්ගෙන් සරසා මේ සඟරාව ප්‍රසිද්ධ කරනු ලැබේ. ලෝකය සම්බන්ධ වූ තොරතුරු ද සංස්කෘත, ශුද්ධමාගධි, ප්‍රකෘත, සිංහල යන භාෂාවන් හා තත් සහගත වූ ව්‍යාකරණ නිරුක්ති ඡන්දෝලංකාර කාව්‍ය නාටකාදී ශාස්ත්‍රයන් ද සම්බන්ධිත වූ වාක්‍යයන් ප්‍රසිද්ධ කිරීම මෙහි ප්‍රධානාංගයක් වේ.” (සිළුමිණ, 1908) (උද්ධෘතය: ප්‍රඥාශේඛර 1964: 54-55)

 සිළුමිණ සඟරාව - 1908

එක ම අත්දැකීම විවිධ භාෂා ව්‍යවහාර භාවිතයෙන් ඉදිරිපත් කිරීමෙන් විවිධාර්ථ උපදින අන්දම පහත දැක්වෙන නිදසුන්වලින් පැහැදිලි වෙයි.

“මා උත්සවයට ගොස් මගේ මොටෝ රථයෙන් අවතීර්ණ වූ විගස ම, ලෙලෙන නරුපටින් යුත් ඔසරියෙන් සැරසී හුන් ලලනාවෝ පස් දෙනෙක් මුකුළු සිනා පාමින් මා දෙසට ආවාහු ය. ඔවුන් අතර දෙවගන රූ ඇති එක් රූපිකාවක්, මල් දම් යුවලකට බඳු වූ කෝමල දැන මගේ ගෙල වටා යවා, තවත් මල් දමකින් මගේ කර පැලැන්දුවා ය. වෙනත් සුන්දරියක්, අඩක් පිපුණු නෙලුමකට බඳු වූ තම දෝතින් ගෙන ආ සුගන්ධ කුසුම පුඤ්ජයක් මට පුද කළා ය. අනතුරු ව මේ දිව්‍යාප්සරාවෝ මා වට කොට සිට ගෙන, කෝකිල රාවයට බඳු වූ ස්වරයෙන් මගේ යශස් ගී ගයන්ට වූහ. මම ඒ ගීයෙන් සවන් පිනවා ගෙන, ඔවුන් ගයා අවසන් වූ පසු, සුදම් සභාව සේ අලංකාර කොට සරසන ලද ශාලාවට පිවිස වේදිකාව මත අසුන් ගත්තෙමි.”

“මා උත්සවයට ගොස් මොටෝ රියෙන් බැස්ස විගස ම උඩරට සාරි හැඳ ගෙන සිටි තරුණියෝ පස් දෙනෙක් ආචාර සම්පන්න විලාසයෙන් මඳ සිනාවෙන් යුතු ව මා දෙසට ආවාහු ය. ඔවුන්ගෙන් එකියක් තමා අතෙහි වූ මල් දම මගේ කරෙහි පැලඳුවා ය. තවත් එකියක් තමා ගෙන ආ මල් පොකුරක් මට පිරිනැමුවා ය. අනතුරුව ඔවුහු මා ඉදිරියෙහි සිට ගෙන මා පිළිගැනීමට සුභාසිංසන ගීතිකාවක් ගැයූහ. මම ඊට කන් දී ගෙන සිට, ඔවුන් ගයා හමාර වූ පසු, එම අවස්ථාව සඳහා තනන ලද විශේෂ ශාලාවට පිවිස වේදිකාවට නැංගෙමි.”

“මම ඔවුන්ගේ තොවිලට ගිහිල්ල කාර් එකෙන් බැස්ස හැටියේ ම, සාරි කොටවල් දවට ගෙන හිටපු කෙල්ලෝ රංචුවක් විරිත්ත ගෙන මා දිහාවට දුව ගෙන ආව. එක් කෙල්ලක් මගේ බෙල්ලේ ගැරඬියෙක් ඔතනව වගේ මල් මාලාවක් ගෙනල්ල මගේ කර උඩ අත ඇරිය. තවත් කෙල්ලක් අතින් ගුලි කර ගෙන ආපු මල් පොකුරක් මට දික් කෙරුව. ඊට පස්සේ, මුණිච්චාවට කියන පද වගයක් ගොතාල හඳු පු සිංගාරමක් යටි ගිරියෙන් කිය කියා කැගහන්න පටන් ගත්ත. ඒ කන්දොස්කිරියාව මම ඉවස ගෙන ඉඳල යන්නන් ඉවර වුණා ම ගිහිල්ල, පැත්තෙන් හදාල තිබිච්ච හරක් ගාලට ඇතුළු වුණා.”

 සාහිත්‍ය විද්‍යාව - එදිරිවීර සරච්චන්ද්‍ර

ඉහත ඡේදවලින් ද එක ම අවස්ථාව තුන් ආකාරයකින් පැවසෙයි. පළමුවැන්න ඊට සම්බන්ධ වන කථකයා එය ප්‍රීතිමත් හා සන්තුෂ්ටිඥායක අවස්ථාවක් සේ සලකන ආකාරය යි. එහි හැම අංගයකින් ම ඔහුට සතුට ඇති වෙයි. දෙවැන්න ඒ පිළිබඳ මධ්‍යස්ථ ඉදිරිපත් කිරීමක් වන අතර තෙවැන්න අපට හෙළි කරන්නේ කථකයාගේ අප්‍රසාද ජනක මනෝභාවය යි. එක ම අවස්ථාව ඡේද තුනෙහි එකිනෙකට වෙනස්ව දක්වන ආකාරය සහ ඒ සඳහා යොදා ගන්නා වාංමාලාව විමසන්න.

බෝධි වෘක්ෂය ශ්‍රී ලාංකිකයාගේ මෙන් ම ලෝකවාසී බෞද්ධ ජනයාගේ ද ගෞරවාදරයට පාත්‍ර වූ ද පූජනීයත්වයෙන් සැලකෙන්නා වූ ද ශාකයකි. පහත දැක්වෙන්නේ ඒ පිළිබඳ උද්භිද විද්‍යාත්මක තොරතුරු ඇතුළත් කොට ලියන ලද කොටසකි:

සිංහලයෙන් “බෝ” යනුවෙන් හඳුන්වනු ලබන ශාක විශේෂය විශාල සදාහරිත හෝ පතනශීල ශාකයක් හෝ නූග ස්වරූපී (banyan) ශාකයකි. කඳෙන් හට ගන්නා වායව මුල් රහිත ය. පත්‍ර වින්‍යාසය සර්පිලාකාර ය. ළපටි පත්‍ර රෝස පැහැති ය. සිනිඳු කේශර සහිත පාදීය නිපත්‍ර හා උපපත්‍ර හැරුණු විට අනික් පත්‍ර කේශර රහිත ය. පත්‍ර තලය 7-26 x 4-16 cm වන අතර අණ්ඩාකාර, හෘදාකාර හෝ දූෂ්ක පත්‍ර පාදයක් සහිත අණ්ඩාකාර හැඩයක් ගනී. පත්‍ර අග්‍රය සපුච්ඡ, අතිනිවු වේ. 25-90 mm දිගටි ය. වයනය තුනී වර්මල හෝ සිනිඳු වේ. පත්‍ර දාරය ඒකාකාරී නො වේ; නැත හොත් කුඩා බණ්ඩක සහිත ය. පාර්ශ්වික නාරටි යුගල 6-9 වන අතර පුළුල් කෝණයකින් යුක්ත ය. ඇතැම් ස්ථානවල දී නො පැහැදිලි අක්වක් වින්‍යාසයක් දරයි. වෘන්ත 35-130 mm තරම් වන අතර බොහෝ විට පත්‍ර තලයට වඩා දීර්ඝ වේ. එලය කක්ෂීය ය; යුග්මික ය; නිර්වෘත්ත ය. පරිණත අවස්ථාවේ දී රෝස, දම් හෝ කළු පැහැ ගනී. පාදස්ථ නිපත්‍ර 3, 3-5 mm දිගටි, අණ්ඩාකාර-මොට, සිනිඳු-කේශර සහිත, මඳ කේශර සහිත හෝ කේශර රහිත වේ. ප්‍රමාංගි පුෂ්ප ද්වාරිකා සහිත ය; නිර්වෘත්ත ය; ඒක-වලයාකාරව පිහිටා ඇත. පරිපුෂ්පය කොටස් දෙකකි; රතු පැහැති ය, නිදහස් ය. අණ්ඩාකාර-ලංසාකාර වේ. ජායාංගි පුෂ්පය නිර්වෘත්ත ය. පරිපුෂ්ප කොටස් 3-4, රතු පැහැති ය; නිදහස් ය; කෙටි ය. ඩිම්බ කෝෂය කහ පැහැයේ සිට පරිවේෂ්ටක වේ. අග්‍රස්ථය හෝ ඉහළ භාගය නිර්වෘත්ත හෝ වෘත්ත සහිත හෝ වේ. වෘත්ත සහිත නම් වෘත්ත 1.5mm පමණ දිග ය. පත්‍ර තලයේ යටි අපිච්චමය පමණක් කෝෂ්ඨාෂ්ම දරයි; පූටිකා පෘෂ්ඨීය වේ. ව්‍යාප්තිය රාවල්පිණ්ඩි සිට නැගෙනහිර දිගට හිමාලයානු වනාන්තර හා යුනන්, කොචින් චීනය, උතුරු තායිලන්තය තෙක් ප්‍රදේශය වෙයි. පරිසර කලාපය උපකඳුකර වනාන්තර වන මෙහි වල් දර්ශ අද වන විට අතිශයින් දුර්ලභ ය. මේ ශාකයට ආරෝපිත සංස්කෘතික හා පූජනීය අගය හේතු කොට ගෙන අද වන විට ලොව බොහෝ ප්‍රදේශවල වගා කරනු ලැබේ.

මේ ඡේදයෙහි ඇතුළත් වන්නේ එම ශාකයෙහි පත්‍ර, පුෂ්ප, එල ආදී අංගත් එහි පාරිසරික ව්‍යාප්තියත් පිළිබඳ තොරතුරු ය. මේ තොරතුරුවල විශේෂත්වය වන්නේ නිශ්චිත විමන් අදාළ තොරතුරුවල සත්‍යාසත්‍යභාවය අවශ්‍ය කවරකුට වුව ද පරීක්ෂා කර නිශ්චය කර ගත හැකි වීමත් ය.

මින් අනතුරුව දැක්වෙන්නේ බෝ වෘක්ෂය සම්බන්ධයෙන් ලියවුණු වෙනත් තොරතුරුවලට මුල් තැන දුන් ලේඛනයකි. මෙයින් කියවෙන්නේ ශාකයේ භෞතික ස්වරූපය නො ව එහි ව්‍යාප්තිය හා ඊට අදාළ සමාජ-සංස්කෘතික පසුබිම සම්බන්ධ විස්තරයකි:

සිංහලයෙන් ඇසටු නමින් ද දෙමළ බසින් අරවු, හින්දී ප්‍රමුඛ නූතන ඉන්දියානු භාෂාවලින් පිපල් හා සංස්කෘතයෙන් අශ්වත්ථ, පාලියෙන් අස්සත්ථ යනුවෙන් ද හැඳින්වෙන මේ ශාකය උද්භිද විද්‍යාත්මකව ෆිකුස් රෙලිජියෝසා (*Ficus religiosa*) යනුවෙන් හඳුන්වනු ලැබේ. එය Moraceae නම් ශාක කුලයට (family) අයත් ය. වර්තමානයේ ලංකා වාසීන් අතර මෙන් ම සෙසු ලෝකයා අතර ද මෙය ප්‍රකටව ඇත්තේ “බෝ”, “බෝධි” යනුවෙනි. නූත හෙවත් ෆිකුස් (Ficus) ගණයට අයත් ශාක ආගමික සම්ප්‍රදාය කිහිපයකට ම දැඩි ලෙස සම්බන්ධ වන අතර සිද්ධාර්ථ ගෞතම තාපසයා ගෞතම බුදුන් වශයෙන් සත්‍යාවබෝධය ලබන අවස්ථාවෙහි ෆිකුස් රෙලිජියෝසා ශාකයක සෙවණෙහි ගත කළ බවට ඇති ප්‍රවාදය හේතුවෙන් මේ ශාකය බෞද්ධයාගේ පූජනීය වෘක්ෂය බවට පත් වී තිබේ. රෝපණය කරන ලද දිනය සම්බන්ධ නිශ්චිත ඉතිහාස වාර්තාවක් සහිත ලොව පැරණි ම ශාකය ලෙස සැලකෙන්නේ ද ෆිකුස් රෙලිජියෝසා හෙවත් බෝ වෘක්ෂයකි. ක්‍රිස්තු පූර්ව 288 දී ලංකාවේ පාලකයාව සිටි දේවානම් පිය තිස්ස රජුට සමකාලීන ඉන්දියානු පාලකයා වූ අශෝක රජු විසින් පරිත්‍යාග කරන ලද, ගෞතම බුදුන් වහන්සේ සෙවණ ලැබූ මුල් ශාකයෙහි ශාඛාවකින් රෝපණය කරන ලදැයි පිළිගැනෙන මේ වෘක්ෂය ලංකාවේ පළමු වන රාජධානිය වූ අනුරාධපුරයෙහි පිහිටා ඇත. මෙය ශ්‍රී මහා බෝධිය, ජය ශ්‍රී මහා බෝධිය යන නම්වලින් හඳුන්වනු ලැබේ. මේ ඓතිහාසික හා පූජනීය වෘක්ෂය ඒ වටා ගොඩ නැගුණු සංස්කෘතිය හේතුවෙන් ශ්‍රී ලාංකිකයාගේ අනන්‍යතා සලකුණ බවට පත්ව තිබේ.

බෝ ශාකය පිළිබඳ සාහිත්‍යමය උද්ධෘත දෙකක් පහත දැක්වෙයි. එහි දී උපමා ආදී අලංකාර බාහුලය, හැඟීම් දනවන භාෂා භාවිතය ආදී සුවිශේෂතා මතු වී පෙනෙයි.

ලා තඹ පත් ලියලන සඳ
දඹ රත්රන් කැටයමක් ය
ඒ තඹ පත් මෝරන මඳ
පලා පැහැය මහිමයක් ය.

ලා සුළඟට සැලෙන ළපලු
ඇසට කනට ගීතයක් ය.
මී දේ දුච ඉසට නැඟුව
ඉඳු නිල් මිණි සේසතක් ය.

 ප්‍රබුද්ධ - මහගම සේකර

ලා දම් පැහැයෙන් යුක්ත වූ අලුත් දලු දෙකක් ඒ වන විට බෝ පැළයේ නැඟී තිබූ අතර, ඉන් පසු හරියට ම දින තුනක් ගත වූ තැන සවස් වරුවේ හිරු බැසගෙන යන සමයේ දී ගසේ පහළ ම තිබූ කහ පැහැති කොළය නැට්ටෙන් ගැලවී සුදු වැලි ඇතිරූ කුඩා බෝ මළු මත පතිත වන්නට විය. එය වැටෙන තෙක් වැලි මළුව යාබද ගලක් මත වාඩි වී බලාගෙන උන් ඔහු එය දෝතින් ම ගෙන ඒ දෙස ටික වේලාවක් බලාගෙන සිටියේ ය. ඔහුට මහත් වූ ආඩම්බරයක් - අභිමානයක් දැනෙන්නට විය. තමා දුරු කතර ගෙවාගෙන රැගෙන ආ ඒ අතර්ඝ වස්තුවේ දැන් අපුරු ජීව ගුණයක් ක්‍රියාත්මක වෙමින් තිබේ. දිනෙන් දින නව දලු දමයි. පැසෙන කොළ ගහෙන් ඉවත් වී පොළොවට වැඩම කරයි. කවරදා හෝ අනාගතයේ දිනක මෙම බෝධිය මහා යෝධයකු සේ සුවිසල්ව වැඩ සිට, ගම සතර අත දේවතා එළි විහිදුවනු ඇතැයි ඔහුට සිතීණ.

 සංකොට්ටං - මහින්ද ප්‍රසාද් මස්ඉඹුල

මේ එක් එක් උද්ධෘතය ලියූ ලේඛකයාගේ අභිප්‍රාය කුමක් ද යන්න ඒ එක් එක් ඡේදයෙහි ප්‍රකාශන විලාසය, වාග් විලාසය මෙන් ම උපයුක්ත රචනා රීතිය ද අනුව පැහැදිලි වනු ඇත. විද්‍යාත්මක හා ශාස්ත්‍රීය ලේඛනයක දී ඉස්මතු වන්නේ කරුණු, තොරතුරු හා සාධක යි. එහි ලා ලේඛකයාගේ මනෝභාව හෙවත් හැඟීම් ඇතුළත් නො වේ. එක ම විෂයයක් අරභයා ශාස්ත්‍රීය ලේඛනයක් මෙන් ම මනෝභාවාත්මක ලේඛනයක් ද සම්පාදනය කළ හැකි බවත් එහි ලා වැදගත් වන්නේ ප්‍රකාශන විලාසය හා වාග් විලාසය බවත් ඉහත උද්ධෘත සතර කියවීමෙන් ඔබට පැහැදිලි වනු ඇත.

අතීත සමාජයෙහි කනිත් අසා රස විදි සාහිත්‍ය කෘති මුද්‍රිත හා විද්‍යුත් මාධ්‍ය දියුණු වර්තමානයෙහි ඇසින් බලා කියවීමට බෙහෝ දෙනා පුරුදු වී සිටිති. එම නිසා අද බිහි වන සාහිත්‍ය නිර්මාණ ද ශ්‍රැති ගෝචර රටාවෙන් මිදී දෘෂ්ටි ගෝචර රටාවට අනුකූල වන සේ ලියැවෙයි. එදා සිටි ශ්‍රාවකයෝ අද පාඨකයන් බවට පත් වී සිටිති. වර්තමාන පාඨකයෝ දැනුම සඳහා ද වින්දනය සඳහා ද කියවති. ඊට සරිලන සේ අද්‍යතන සාහිත්‍ය ග්‍රන්ථවල ද පුවත්පත් හා සඟරාවල ද ප්‍රකාශන විලාස, වාග් විලාස මෙන් ම රචනා රීති ද විවිධත්වයෙන් හා විචිත්‍රත්වයෙන් ඔප වෙයි.

අරුත් පැහැදිලි කිරීම

ගොන් ගේ	- හරක් බාන
නො විලික්සුණු එල	- නො ඉඳුණු ගෙඩි
ක්ෂුධාවෙන්	- කුස ගින්නෙන්
මෙරමා	- අන්‍යයන්ගේ
අසේව	- වෙහෙසව
පුෂ්ටි කොට ගෙන	- පෝෂණය ලැබ
ෂෂ්ටි පුරුෂ මාන වූ	- පුරුෂයන් හැට දෙනෙකුගේ පමණ ගැඹුර ඇති
මධුර කුංකාර	- මිහිරි වූ 'කුං' යන නාද ඇති

කුහ කුහාරව	- 'කුහ කුහ' යන නාද ඇති
වැ කොඳ	- කුන්ද නම් පුෂ්ප විශේෂය
තමාලලතාදි	- තමලු ලිය ගොමු ආදී
ලතා කදම්බ වුම්බිත	- වැල් සමූහයෙන් සිඹිනා ලද
පාදප ශ්‍රේණීන්	- වෘක්ෂ පන්තිවලින්/ගස් පේළිවලින්
පොකුරු ලඹදෙන	- පොකුරු වශයෙන් එල්ලෙන
විලිකුන්	- ඉදුණු
වෙහෙල් කැල	- මුව සමූහයා
වර්ගෝත්තනිය	- ජාතියේ දියුණුව
තත් සහගත වූ	- ඊට එකතු වූ/ඊට අයත්
නිරුක්ති	- පද සෑදී ඇති ආකාරය

ලිඛිත අභ්‍යාස

- පහත දැක්වෙන වචන සඳහා විරුද්ධාර්ථවත් පද පාඩමෙන් උපුටා දක්වන්න.

i. නො ගැඹුරු	iv. අමිහිරි	vii. රසවත්	x. වාච්‍ය අර්ථ
ii. සැකයෙන්	v. අසමගිය	viii. උචිත	
iii. කල්‍යාණ මිත්‍රයා	vi. අප්‍රකට	ix. ආකූල	
- පහත සඳහන් කොටස් වෙනත් ආකාරයෙන් ලියන්න.
  - “එතෙම ගොත් නැතක් වේලා නොදක්නේ ය”
  - මම දවස් ගණනක් නිරාහාරයෙන් කිසි බලයක් නැතියෙමි.
  - තා කළ සේ නො යෙදෙයි.
  - එයින් ම වර්ගෝත්තනිය ද වැඩේ මැයි
  - සාමාන්‍යයකට නීරස වූවා හේ රස හරිත කෙරෙයි.

ප්‍රායෝගික අභ්‍යාස

- පාඩමට ඇතුළත් මහා කපි ජාතකයේ කොටස ශබ්ද නගා කියවන්න.
- පහත දැක්වෙන වචන තත්සම හා තද්භව වශයෙන් වෙන් කොට වගු ගත කරන්න. ප්‍රපාතයෙක, උදැල්ල, රාජ්‍යය, එලාඵල, වදුරා, බ්‍රාහ්මණ, ව්‍යාඝ්‍රාදීන්, කන්කලු, විහඟ, ශ්වේත, සැලිය, ජුගුප්සාව, පදාය, පරමාර්ථය, පළමු, මුසු, සිඹ, සඳැස්, මාර්ගෝපකරණ, විසරණ
- පහත සඳහන් උද්ධෘතයන්හි ඇතුළත් තද්භව තත්සම වචන සහිත මිශ්‍ර සිංහල රීතියෙන් රචිත වාක්‍යය බැගින් උපුටා ලියන්න.

i. මහා කපි ජාතකය	ii. සිළුමිණ සඟරාව
iii. උද්භිද විද්‍යාත්මක ලේඛනය	iv. සද්ධර්මරත්නාකරය
- සද්ධර්මරත්නාකරයේ සඳහන් ශබ්ද රසය මතු කෙරෙන යෙදුම් පහක් උපුටා ලියන්න.
- රාජාවලියේ සඳහන් කථන හා ලේඛන බස මිශ්‍ර වූ වාක්‍යයක් උපුටා දක්වන්න.